

vooral voor in moerassige beemden en weiden langs de Maas en de Geul. Ze is ook bekend van een kalkhelling.

Op deze kalkhelling bij de Daelhoeve te Voerendaal kwam ze voor met *Koeleria* soorten, *Brachypodium pinnatum*, *Carex flacca*, *Gentiana germanica*, *Cirsium acaule* en *Polygala comosa*, verder met orchideeën als *Orchis militaris*, *Ophrys insectifera* en *Ophrys apifera*.

In de moerassige beemden langs de Maas bij Gronsveld en Amby konden we deze prachtige soort aantreffen met *Thalictrum flavum*, *Primula elatior* en *Primula veris* en met *Gymnadenia conopsea* en *Coeloglossum viride*. Daar ze zowel op de kalkhellingen als in de rivierweiden voorkwam stelde ze wellicht ongeveer dezelfde eisen aan het milieu als *Gymnadenia conopsea* en *Coeloglossum viride* die hier ook in beide biotopen aangetroffen kunnen worden.

Met het in cultuur brengen van de beemden en rivierweiden langs Maas en Geul in het fluviale district van Zuid-Limburg verdwenen de meeste vindplaatsen van vele *Orchis*- en *Dactylorchis*-soorten.

In nabij gelegen Belgisch en aangrenzend Westfalen is ze ook sterk achteruit gegaan, zodat u ze alleen nog maar in zuidelijker streken kunt aantreffen. In 1900 waren er nog drie vindplaatsen bekend, in 1920 nog een.

Gemeente	Vindplaats	Laatste opgave
Maastricht	1. Amby	Dumoulin. 1868. Niet meer teruggevonden na 1900.
"	2. Lichtenberg	De Wever. 1910-1920. Enkele ex.
Gronsveld	3. Hogeweerd	Dumoulin. 1868. Beemden. Daarna verdwenen.
Wylre	4. Keutenberg, Ingewegen	? 1887. Weiland aan de Geul.
Geulle	5. Oost- en Westbroek	De Wever. 1906. Beemden. Door ontginning verdwenen.
Voerendaal	6. Benzenrade, Daelhoeve	De Wever. 1900. 1 ex.

Orchis coriophora is in Zuid-Limburg verdwenen. (wordt vervolgd).

De foto's bij dit artikel zijn afkomstig uit het fotoarchief van dr. de Wever.

MALAKOLOGISCHE KANTTEKENINGEN

door
J. P. M. CLERX

1. Nieuwe vondsten van *Helicodiscus* (*Hebetodiscus*) *singleyanus inermis* H. B. Baker, 1929 (Endodontidae, Punctinae).

Op 1 september 1966 vond ik in Schinnen, op de enige nog enigszins intacte vindplaats van *Vertigo moulinsiana* (Dupuy) bij de Heisterbrug, een slakje dat ik aanvankelijk voor *Vitrea contracta* (Wstl.) hield. Door vergelijking met exemplaren uit het Rijks Museum van Natuurlijke Historie in Leiden bleek dat het hier *Helicodiscus* betrof. Het exemplaar ziet er vers uit. De kleur van het schelpje is geel-groen.

Daar het mij bekend was dat de heer J. G. J. Kuiper in het aanspoelsel van de Geul bij Geulem ook twee exemplaren had gevonden, zag ik uit naar een kans om aanspoelsel van de Geul te krijgen. Die kans deed zich voor toen de heer P. J. Brakman aanspoelsel verzamelde om er kevertjes uit te halen. Het residu kreeg ik in handen. Het is op 25 januari van het vorige jaar bij Wylre verzameld. Tussen de enorme aantallen land- en zoetwaterslakjes *) bevond zich ook één exemplaar van *Helicodiscus*!

Van dit slakje zijn nu 6 vindplaatsen in Nederland bekend, en in de rest van Europa nog 7. In het oostelijk deel van de Verenigde Staten komt de soort algemeen verspreid voor, en daarom dacht men in Europa aanvankelijk dat het geïmporteerde exemplaren betrof. Maar door vondsten op geïsoleerde vindplaatsen wint de gedachte dat de soort ook in Europa autochtoon is, steeds meer terrein. V. L o z e k beschrijft in zijn boek „Quartärmollusken der Tschechoslowakei" fossielen die waarschijnlijk tot deze soort moeten worden gerekend. 2. *Aegopinella nitens* (Michaud, 1831) in Nederland.

Begin augustus van het vorige jaar verzamelde mijn jongste broertje in de tuin van het Geologisch Bureau te Heerlen wat lege huisjes van deze soort. Daar determinatie eerst zeker is na anatomisch onderzoek, ben ik nog eens teruggeweest om levende dieren te verzamelen.

De dieren leven er samen met *Oxychilus draparnaudi* (Beck) tussen afgevallen blad. De heer E. Gittenberger maakte een genitaliënpreparaat dat is opgenomen in de kollektie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie. Dit is de eerste anatomisch gecontroleerde vondst van de soort in Nederland. Voor de fauna van weinig waarde, daar de soort zo goed als zeker met planten uit het buitenland is aangevoerd. De dieren kunnen zich in Heerlen goed handhaven, want het ziet er niet naar uit dat hier van recente aanvoer sprake is.

Soortenlijst van de in het aanspoelsel van de Geul aangetroffen soorten.

Valvata (Cincinna) piscinalis piscinalis (O. F. Müller, 1774),

Carychium minimum O. F. Müller, 1774,

Carychium tridentatum (Risso, 1826),

Physa fontinalis (Linnaeus, 1758),

Galba (Galba) truncatula (O. F. Müller, 1774),

Galba (Stagnicola) palustris (O. F. Müller, 1774),

Radix (Radix) peregra (O. F. Müller, 1774),

Anisus (Anisus) leucostomus (Millet, 1813),

Anisus (Disculifer) vortex (Linnaeus, 1758),

Bathyomphalus contortus (Linnaeus, 1758),

Gyraulus albus (O. F. Müller, 1774),

Cochlicopa lubrica (O. F. Müller, 1774),

Vertigo (Vertigo) antivertigo (Draparnaud, 1801),

Vertigo (Vertigo) pygmaea (Draparnaud, 1801),

Pupilla muscorum (Linnaeus, 1758),

Vallonia pulchella pulchella (O. F. Müller, 1774), met allerlei overgangen tot

Vallonia pulchella excentrica (Sterki, 1892),

Vallonia costata (O. F. Müller, 1774),

Succinea (Succinea) putris (Linnaeus, 1758),

Succinea (Hydrotrapa) spec.,

Succinea (Succinella) oblonga Draparnaud, 1801,

Punctum pygmaeum (Draparnaud, 1801),

Helicodiscus (Hebetodiscus) singleyanus inermis H. B. Baker, 1929,

Discus rotundatus (O. F. Müller, 1774),

Vitrina pellucida (O. F. Müller, 1774),

Vitrea cristallina (O. F. Müller, 1774),

Vitrea contracta (Westerlund, 1871),

Nesovitrea (Perpolita) hammonis (Ström, 1765),

Aegopinella nitidula (Draparnaud, 1805),
Oxychilus (Oxychilus) cellarius (O. F. Müller, 1774),

Zonitoides nitidus (O. F. Müller, 1774),

Euconulus fulvus (O. F. Müller, 1774),

Cecilioides acicula (O. F. Müller, 1774),

Clausilia bidentata (Ström, 1765),

Iphigena lineolata (Held, 1836),

Trichia (Trichia) hispida (Linnaeus, 1758),

Sphaerium (Sphaerium) corneum (Linnaeus, 1758),

enkele *Pisidium*-soorten.

*) Zie soortenlijst.

Literatuur

Baker, H. B. (1929): New Southern Appalachian land snails. *Nautilus*, 42: 86-93.

— (1929): Pseudohyaline American land snails. *Proc. Acad. Nat. Sci. Philadelphia*, 81: 251-266.

Kadolsky, Dietrich (1967): Ein neuer Fundort von *Helicodiscus (Hebetodiscus) singleyanus inermis*. *Mitt. DMG.*, 9: 163-164.

Kuiper, J. G. J. (1949): Note préliminaire sur un Gastéropode terrestre énigmatique. *Basteria*, 13: 40-43, 1 afb.

— (1956): *Helicodiscus (Hebetodiscus) singleyanus inermis* H. B. Baker, neu für die europäische Fauna. *Archiv für Moll.*, 85: 163-169, 5 afb.

Lozek, V. (1964): Quartärmollusken der Tschechoslowakei. Praag.

Meeseuse, A. D. J. & Hubert, D. (1949): The mollusc fauna of glasshouses in the Netherlands. *Basteria*, 13: 1-30.

Regteren Altena, C. O. van (1961): Sur la présence en France de *Hel. singl.* in. H. B. Baker. *Basteria*, 25: 41-43.

EEN KORTE NOTITIE OVER EEN ZELDZAAM VLINDERTJE

door A. W. P. MAASSEN

In mijn artikel over de vlindercollectie van Major Rijk, kon ik slechts twee Nederlandse exemplaren van het zeldzame spannetje *Minoa murinata* Scopoli vermelden: het exemplaar van Bunde in juni 1927 door Rijk gevangen en een exemplaar van Bergeijk in juli 1963 door van Wisselingh bemachtigd.

Op 29 juli 1967 trof ik te Montfort in mijn trap een mij aanvankelijk onbekend vlindertje aan, hetgeen een *murinata* bleek te zijn. Op de Wintervergadering van de Nederlandse Ento-